

Nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2020. godinu

Obje velike krize koje su nas zadesile u 2020. godini, globalna epidemiološka i lokalna izazvana potresima, snažno su utjecale na našu struku i naš redoviti rad. Otkazane su brojne izložbe, kongresi, predavanja, radionice. Nedostupni su bili arhivi i knjižnice, onemogućena redovna nastava, putovanja, terenski rad. Ali iznad svega sami potresi 22. ožujka 2020. u Zagrebu, a potom 29. prosinca 2020. na Banovini, tektonski su izmijenili ambijente i tkivo urbane slike gradova i mjesta, uništili škole, muzejske i druge javne zgrade, ugrozili funduse, te bitno presložili naše profesionalne prioritete. U takvim uvjetima ne čudi što je na popisu kvalitetnih prijava za nagrade Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2020. godinu dominirala – knjiga, budući da je njihovim izlaskom 2020. samo dovršen višegodišnji znanstveni i stručni rad koji im je prethodio. Dvije takve knjige izdvojili smo za nagrade u kategoriji znanstveno-istraživačkog područja i u kategoriji zaštite spomenika. Od tek nekolicine kandidiranih izložbi odlučili smo nagraditi onu iz fundusa Muzeja grada Zagreba, o sportskoj arhitekturi jednog od najznačajnijih hrvatskih arhitekata razdoblja neposredno nakon Drugog svjetskog rata – Vladimira Turine, koja je toplo bila prihvaćena i kod publike. Arhitekt Turina i danas impresionira svojom inženjerskom logikom i slobodom kreativnosti, no unatoč brojnim priznanjima, njegova djela fizički nismo uspjeli sačuvati. Izložba o Maksimirskom stadionu sedamdeset godina nakon podignuća svojevrsan je rastanak sa samim stadionom, koji ostaje fiksiran u povijesti zagrebačke i hrvatske arhitekture. Uz zaključak da aktivnosti struke hrvatskih povjesničara umjetnosti treba ojačati i na globalnoj mreži, nagradu za promicanje vizualne kulture dodijelili smo radu koji interpretacijom pojedinih djela likovne umjetnosti nastavlja tradiciju Obrazovnog programa Hrvatske televizije.

Povjerenstvo za dodjelu Nagrade Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2020. godinu

dr. sc. Sandi Bulimbašić

dr. sc. Vladimir Peter Goss

dr. sc. Dino Milinović

dr. sc. Darja Radović Mahečić

dr. sc. Marina Vicelja-Matijašić

Posebno veseli velik broj izuzetno kvalitetnih diplomskih radova, koje su kandidirali odsjeci za povijest umjetnosti u Zagrebu, Splitu i Zadru. Prema zreloom i originalnom pristupu temi, metodološki primjerenom načinu upotrebe primarnih i sekundarnih izvora, jasnoj strukturi i pismenosti te aktualnosti, nagradom smo odlučili izdvojiti tri.

Nagrada za životno djelo, koja nosi ime prof. dr. Radovana Ivančevića dodjeljuje se od 2006. godine za vrhunska ostvarenja na području povijesti umjetnosti koja su pridonijela njezinu razvoju i ugledu u Hrvatskoj i inozemstvu. Primili su je veterani naše struke. Ove godine pripala je povjesničarki umjetnosti, znanstvenici koja je svoj profesionalni vijek posvetila istraživanju baštine kontinentalnih dijelova Hrvatske.

Lista nominiranih kandidata uvjerila nas je da hrvatska povijest umjetnosti ima jaku generaciju zrelih stručnjaka na zavidnoj međunarodnoj razini, srednju generaciju u punoj snazi koja otvara nove putove i metode, a također i ambiciozne i sposobne mlade kolege čiji interesi daleko nadilaze tradicionalne okvire. Materijali koji su se pojavili u predloženim radovima veoma su raznoliki, od najstarijih vremena do današnjice, od tradicionalne istraživačke problematike do najnovijih pristupa i metoda, nerijetko primijenjenih ili prilagođenih našem podneblju i prostoru. Izbor povjerenstva uopće nije bio lagan. Bilo je odviše toga dobrog, a broj nagrada ograničen. Čestitamo svim kolegama, odnosno hrvatskoj povijesti umjetnosti. Naši razgovori bili su stručni, polemični, ali uvijek otvoreni i bez izvanstručnih primisli. Kao krovna udruga velike tranše hrvatske humanistike naša udruga snosi veliku odgovornost. Treba samo iskoristiti resurse koje imamo. A Nagrada 2020. pokazuje da ih itekako imamo. Trebamo se čvršće povezati i razmisliti kako možemo bolje i energičnije iskoristiti naša znanja i potencijale na dobrobit naše struke, našeg društva i kulture.

lipanj, 2021.

Nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za životno djelo „Radovan Ivančević“ 2020. godine

**dr. sc. Diana
Vukičević-Samaržija**

Rad povjesničarke umjetnosti dr. sc. Diane Vukičević-Samaržija obilježio je gotovo pola stoljeća znanstvenog istraživanja srednjovjekovne umjetničke baštine kontinentalne Hrvatske. Osim predanosti i istraživačke upornosti te postignute akademske razine, iskazala je meritornu upućenost u sve segmente povijesnumjetničke struke – od fundamentalnih znanstvenih istraživanja i interpretacije spomenika i spomeničkih sklopova, do aktivnosti vezanih uz zaštitu spomenika i muzeološku/izložbenu prezentaciju umjetničke baštine. Nadovezavši se na rad starijih istraživača, poglavito Gjure Szabe i dr. sc. Anđele Horvat, uspijevala je iznova temeljito istražiti same spomenike i ponuditi cjelovita i uvjerljiva sintezna tumačenja njihova nastanka i trajanja u vremenu i prostoru.

Umjetnost srednjeg vijeka već je tijekom studija bila u središtu interesa Diane Vukičević-Samaržija. Po završetku studija, na inicijativu i pod vodstvom prof. dr. Milana Preloga, započela je intenzivnim bavljenjem zapostavljenom srednjovjekovnom baštinom kontinentalne Hrvatske. To je značilo nadopunu, ako ne i svojevrsnu prekretnicu u znanstveno-istraživačkom programu Instituta za povijest umjetnosti, dotad uglavnom okrenutom istraživanjima u Dalmaciji, Hrvatskom primorju i Istri. Istraživanja spomenika u sjevernoj Hrvatskoj započela je stvaranjem metodologije i rekapitulacijom prijašnjih spoznaja i literature. Ta prva saznanja nametnula su joj i odabir pojedinih tema; proučavanje arhitekture srednjeg vijeka započela je s gotičkom sakralnom arhitekturom Zagorskog arhiđakonata, što je ujedno bila i tema njezina poslijediplomskog studija.

Pristup proučavanju arhitekture tog povijesnoga razdoblja na prostoru sjeverne Hrvatske usmjerio ju je prije svega na terenski rad. Uz kritičku obradu historiografije, izvora i vizualnog materijala te sustavnim istraživanjem geografski velikog prostora uspostavljen je temeljni popis spomenika. Potom je slijedilo vođenje arhitektonskih i fotografskih snimanja. Zbog lakšeg praćenja izvora i obrađenosti spomenika, prva su istraživanja Diane Vukičević-Samaržija bila usmjerena na uže prostore (mikrocjeline). Širenjem obuhvata istraživanja naposljetku je na razini svih regija kontinentalne Hrvatske (cijele Zagrebačke te hrvatskih dijelova Pečuške biskupije) načinila detaljne inventare i analitičke karte srednjovjekovnih sakralnih spomenika u kojima su pomno diferencirane romaničke, gotičke i renesansne građevine i građevinski oblici, unijeti podaci o njihovom stupnju sačuvanosti i zabilježena sva utvrđena, u međuvremenu izgubljena drvena i kamena zdanja.

Svjesna potrebe sagledavanja tog korpusa spomenika u širim kontekstima, dio istraživanja provela je u Sloveniji, Mađarskoj i Austriji, a 1977. godine boravila je na jednogodišnjem znanstvenom usavršavanju u Zentralinstitutu für Kunstgeschichte u Münchenu *Spätgotischer Sakralbau des 16. Jahrhunderts im mitteleuropäischen Kreis, mit einem besonderen Rückblick auf Nord-Kroatien*. Time su ujedno postavljeni i temelji za njezina kasnija sustavna istraživanja sjevernohrvatskih spomenika 16. stoljeća, koja su rezultirala nizom

**Nagrada
Društva povjesničara
umjetnosti Hrvatske
za životno djelo
„Radovan Ivančević“
2020. godine**

**dr. sc. Diana
Vukičević-Samaržija**

radova na temu umjetničkog stvaralaštva u razdoblju renesanse i „gotike u renesansi“. Radeći na iznimno složenoj problematici nije se zadovoljila egzaktnim, pozitivističkim spoznajama; njezini su uvidi u komparativnu literaturu i komparativnu spomeničku građu na širim prostorima omogućili kompetentnu, teorijski utemeljenu i znanstveno pouzdanu interpretaciju arhitekture promatranog razdoblja u kontinentalnoj Hrvatskoj u odnosu na srednjoeuropski umjetnički krug.

Povijesnoumjetnički opus Diane Vukičević-Samaržija obilježavaju sintezna djela, njezin fundamentalni doprinos poznavanju srednjovjekovne umjetničke baštine Slavonije te suatorstvo na izložbama *Sveti trag* (umjetnička baština Zagrebačke nadbiskupije; Zagreb, 1994.), *Mir i dobro* (umjetničko nasljeđe Hrvatske franjevačke provincije Sv. Ćirila i Metoda; Zagreb, 2000.), *Dominikanci u Hrvatskoj* (Zagreb, 2009.) te *Slavonija, Baranja i Srijem: vrela europske civilizacije* (Zagreb, 2009.). Važno je istaknuti i njezin aktivan doprinos na planu međunarodne znanstvene suradnje, poglavito s mađarskim i njemačkim povjesničarima umjetnosti – pozvanim sudjelovanjima na znanstvenim skupovima u inozemstvu i publiciranjem u stranim znanstvenim časopisima.

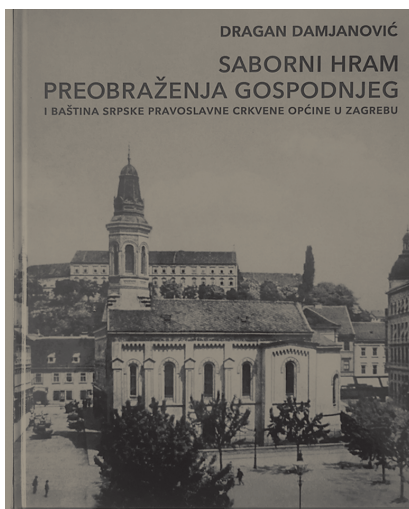
Njezine dvije monografske publikacije – knjige *Sakralna gotička arhitektura Slavonije* (1986.) i *Gotičke crkve Hrvatskog Zagorja* (1993.) – ostale su do danas “klasičnim” sintezama naznačene problematike, nezaobilaznim priručnicima domaćim i stranim istraživačima te standardnim udžbenicima na svim hrvatskim sveučilištima. Rezultatima svog djelovanja, u skladu s postavljenim visokim mjerilima i najstrožim kriterijima struke, Diana Vukičević-Samaržija uvelike je unaprijedila i obogatila hrvatsku povijest umjetnosti i humanističke znanosti. Istražujući i interpretirajući spomenike, njihove tvorce i umjetničke fenomene afirmirala se u hrvatskim i međunarodnim znanstvenim krugovima kao vrsna poznavateljica i kompetentna tumačiteljica umjetničkog stvaralaštva srednjovjekovlja i ranog novovjekovlja kontinentalne Hrvatske, pridonijevši time i sustavnijem, homogenijem poznavanju i spoznavanju ukupnosti nacionalne spomeničke baštine.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za knjigu u 2020. godini

dr. sc. Dragan Damjanović *Saborni hram Preobraženja Gospodnjeg i baština Srpske pravoslavne crkvene općine u Zagrebu*

izdavač: Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj,
Eparhija zagrebačko-ljubljanska
i Crkvena općina Zagreb, 2020.

Knjiga je temeljena na iscrpnom istraživanju arhivske i novinske građe, kroz koju se raspliće bogata povijest zagrebačke pravoslavne katedrale, od kupnje katoličke kapele Svete Margarete 1794. godine, do potresa u ožujku 2020. godine. Analiza arhivskih izvora, uz primjenu novih metodoloških pristupa pri interpretaciji teksta, predstavlja osnovicu znanstvenoga rada dr. sc. Dragana Damjanovića što čini njegov tekst iznimno informativnim i izvrsnim polazištem za daljnja istraživanja.

Ovom monografijom Dragan Damjanović obradio je važan spomenik sakralne umjetnosti Zagreba posljednjih dvaju stoljeća. U gradnji i opremanju pravoslavne crkve u Zagrebu sudjelovali su istaknuti protagonisti hrvatske povijesti umjetnosti i arhitekture 19. i 20. stoljeća, arhitekti Franjo Klein i Herman Bollé, slikari Ivan Tišov, Ivo Režek i drugi. U izgradnji ostalih građevina zagrebačke pravoslavne općine ključnu su pak ulogu odigrali prvaci hrvatske arhitekture Bartol Felbinger, Stanko Kliska, Marko Vidaković, Juraj Denzler i brojni drugi. Upravo stoga ova knjiga nije tek mikrohistorijska studija važna za srpsku pravoslavnu zajednicu u Zagrebu već monografija koja ima iznimno velik značaj za cijelu hrvatsku povijest umjetnosti. Iako je glavna tema monografije hram i najvažnije gradnje Srpske pravoslavne općine, Dragan Damjanović se jednakom pažnjom i akribijom bavi i drugim temama sakralne baštine, opremom, predmetima bogoslužja i štovanja – nestalima, ali i očuvanima koji predstavljaju muzejsko blago Općine, njihovim autorima, poticateljima i donatorima. No golemu vrijednost ove iznimno slojevite knjige čini autorovo nastojanje da predstavi protagoniste povijesti zajednice od samih početaka do danas velikom galerijom liknosti, sudbina i osobnih povijesti. Zato ovu monografiju posvećenu ponajprije hramu i sakralnoj baštini treba razumjeti i čitati kao kulturnu, socijalnu, dijelom i političku povijest pravoslavne zajednice Zagreba i ujedno dijelom ukupne povijesti Zagreba.

Prema riječima autora zagrebačka pravoslavna crkva je „spomenik građanske epohe, tolerancije i liberalizma 19. i početka 20. stoljeća.“ To je razdoblje kad Zagreb stječe svoj moderni urbani identitet i fizionomiju srednjoeuropske metropole. Zagreb je kozmopolitska sredina, otvorena ne samo ljudima kojima postaje interesantna, nego i idejama: to je doba modernizma i avangardizma.

Kao u svojim ranijim knjigama i studijama Dragan Damjanović se i u ovoj monografiji ravnao načelom da baš sve – arhivsku građu svih provenijencija, literaturu i interpretacije, usmenu predaju i osobna sjećanja – treba nanovo proučiti, a potom provjeriti i korigirati. Zadivljujuće je koliko je toga za ovu monografiju pregledao, a još više pronašao i koliko je novosti iznio. Ova knjiga nije samo velik uspjeh autora, njegovih suradnika i izdavača, nego dar gradu Zagrebu. Onom boljem, europskom Zagrebu koji ne bi smio zaboraviti tradiciju tolerancije, otvorenosti i kozmopolitizma.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za zaštitu kulturne baštine u 2020. godini

Drago Miletić *Medvedgrad na Oltaru domovine — pogled izbliza*

Knjiga povjesničara umjetnosti i konzervatora Drage Miletića bavi se složenim slučajem, otvarajući istodobno i problem utjecaja politike na sustav zaštite kulturne baštine u neovisnoj Hrvatskoj. Knjiga donosi spoj žanrova. Od kritičkih osvrtâ o problematičnom sustavu koji je opisan nizom političkih, profesionalnih, pa i socijalnih propusta na kulturnim dobrima, ona se pretvara u osobne dnevničke zapise koji otkrivaju najvažnije aktere, argumente i prizore iz devedesetih godina 20. stoljeća. Drago Miletić je odnos prema Medvedgradu prikazao kao svojevrsni početak razorne preobrazbe hrvatskoga konzervatorskog sustava.

Knjiga donosi vrijedne podatke, prikazujući hrvatski doprinos ranije u Europi uspostavljenom odnosu politike, struke i javnosti. Opisujući taj dijalog, u kojem se usred rata stvorila situacija profesionalne pokornosti političkom nalogu, Miletić se služio izvornim dokumentima iz vremena, vlastitim dnevničkim i novinskim odnosno arhivskim zapisima. Zahvaljujući tim navodima u službi „viših ciljeva“ političke elite nove nacionalne države, knjiga je fascinantna i uznemirujuća, jer tumači genezu urušavanja jednog sustava u koji je do višestranačja politička volja mogla tek povremeno zalutati.

Iako je u središtu Miletićeve pozornosti preobraženi sklop kulturnog dobra kojem se promijenila fizička pojavnost i namjena, Medvedgrad je postao simptom i simbol širih društvenih i profesionalnih pojava. Zbivanja koje autor opisuje povijesno su bliska a čine se tako daleka — ne samo zato što su mnogi govornici čije se riječi u knjizi prenose već poodavno preminuli. Tako današnjim problemima konzervatorske profesije ovom knjigom uviđamo jasne korijene. Bitno je da ono što je učinjeno tih godina više neće biti upisano samo u njihovim sjećanjima.

Ova knjiga donosi autentična vrela koja dokazuju neetično ugrožavanje povijesnih činjenica u ime političke objave pa time i nijekanje ključnih standarda konzervatorske struke, razvijanih i usvajanih na međunarodnoj razini. Naraštaj piščevih suvremenika odjednom više nije bio spreman njegovati autentične spomenike, odnosno bio ih je voljan kompromitirati u korist političke maštarije zbog nedostatka građanske i profesionalne hrabrosti. Miletićeve knjiga uklapa se u najbolju tradiciju hrvatskih konzervatora-polemika, započetu još u Kukuljevićevo, a ojačanu u Szabino doba. Drago Miletić umjesto umirovljeničkog života odlučio se za čin aktivizma. I zbog toga njegov glas se mora čuti, uz nadu da će ohrabriti konzervatore da u javnosti iznose svoje stručne stavove na dobrobit baštine koju štite.

Na temelju toga naša struka s čvrstim temeljima humanistike nagrađuje doprinos razumijevanju političke i konzervatorske zbilje u proteklih četvrt stoljeća.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za izložbu u 2020. godini

dr. sc. Hela Vukadin-Doronjga *Stadion Maksimir* —sportska arhitektura *Vladimira Turine*

Muzej grada Zagreba,
od 23. prosinca 2020. do 23. svibnja 2021.

Izložba *Stadion Maksimir* predstavlja značajan doprinos na području povijesti umjetnosti, teorije i povijesti hrvatske arhitekture i urbanizma 20. stoljeća, njene afirmacije i prezentacije u Hrvatskoj i u inozemstvu. Iznimna posjećenost i interes javnosti dokaz su kompleksnosti i kvalitete projekta, bitnosti, aktualnosti i intrigantnosti teme, posebno s obzirom na budućnost Stadiona Maksimir.

Izložba je rezultat autoričinog dugogodišnjeg istraživanja i temelji se na doktorskoj disertaciji autorice, uvažavajući znanstvene doprinose suradnika i kolega na polju sportske arhitekture, i šire. Arhitektonska ostavština jednog od najutjecajnijih hrvatskih arhitekata Vladimira Turine, autora Stadiona Maksimir (1946. – 1964.), koji je i danas inspiracija zbog svojeg jezika arhitekture dio je fundusa Muzeja grada Zagreba. Izložba je znanstveno-edukativnog karaktera, otvarajući pitanja zaštite i očuvanja vrijedne graditeljske baštine lokalnih i svjetskih značajki.

Na izložbi su integrirane znanost povijesti umjetnosti i muzeologija jer se ne radi o isključivo faktografsko-kronološkom pristupu već o slojevitom sinteznom pristupu, što se iščitava iz strukture tematskih cjelina izložbe, kao i opsežnih legendi. Kroz izložbu se iščitava duh vremena, promišljanje prostora unutar perioda neposredno nakon Drugoga svjetskog rata do danas.

U odnosu na izvornu visoko estetiziranu koncepciju stadiona na tragu svjetskih zbivanja, koji je u vrijeme izgradnje zadovoljavao kriterije tada suvremenoga sportskog objekta, danas je situacija bitno drugačija. Od kraja 20. stoljeća rađene su brojne studije rekonstrukcije stadiona, za sada samo djelomično izvedene.

Unatoč građevinskim intervencijama, Turinin pristup „otvorene pejzažne arene“ nije u potpunosti kompromitiran, kao ni njegove izvorne tribine na zapadu i istoku koje su integralni dio cjeline. Izložba počinje i završava s današnjim stanjem Stadiona Maksimir, sugerirajući da se nakon strateške detaljne analize postojećeg stanja, studije stanja konstrukcije i opsega investicije prilikom saniranja posljedica potresa u daljnjim radovima na revitalizaciji stadiona trebaju konzervirati izvorne tribine na zapadu i istoku koje su integralni dio cjeline, kako bi se stadion u budućnosti sačuvao od daljnjih degradacija.

Stadion Maksimir kao bitan dio kulturnog naslijeđa sa snažnim utjecajem na kreiranje lokalnog i nacionalnog identiteta bio je zaštićeno kulturno dobro, dok je njegovo postojanje u 21. stoljeću neizvjesno. Kao objektivni i kritički prikaz slojevite i kompleksne povijesti jedne nogometne arene ova izložba ogledni je primjer komunikacije jednoga muzeja i stanovnika njegovog grada.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za promicanje vizualne kulture u 2020. godini

Anamarija Habjan i Evelina Turković Serijal *Jedno djelo*

Hrvatska televizija, od 2015. do 2020.

Povjesničarke umjetnosti Anamarija Habjan i Evelina Turković, urednice Programa za kulturu Hrvatske televizije i Trećeg programa Hrvatskog radija, više od dva desetljeća sustavno se bave modernom i suvremenom likovnom umjetnošću predstavljajući ih kroz format televizijskih i radijskih emisija.

Serijal *Jedno djelo* zajednički je rad Anamarije Habjan i Eveline Turković, osmišljen s ciljem da se kroz „malu“ formu kratkoga dokumentarnog filma od 8 minuta predstavi jedno likovno umjetničko djelo iz različitih medijskih područja, od slikarstva, skulpture i arhitekture do performansa, instalacija, video-filma i drugih novo-medijskih formi. Serijal promovira hrvatsku umjetnost, odnosno odabire umjetnička djela koja su ne samo relevantna u nacionalnom kontekstu nego i koja nas svojom kvalitetom predstavljaju te pozicioniraju unutar europske i svjetske umjetničke scene. Pretpostavka ovog projekta je upravo stručan rad i znanje u području povijesti umjetnosti, odnosno dobro poznavanje likovne umjetnosti druge polovine 20. stoljeća te aktualnih tendencija, koje autorice kontinuirano pretaču u obrazovni i kulturni program u mediju televizije i radija.

Serijal *Jedno djelo* ima važnu edukativnu ulogu – gledateljima predstavlja pojedino umjetničko djelo na pristupačan i atraktivan način, ne gubeći pritom iz vida stručno-kritičke, pa i znanstveno-teorijske kriterije. Od 2015. do danas realizirano je 49 emisija. Budući da je cilj emisije potaknuti razumijevanje moderne i suvremene umjetnosti kod što šire publike, kada je riječ o umjetničkim djelima recentnijeg datuma, umjetnici sami govore o razlozima, uvjetima, genezi i kontekstu nastanka svoga djela; na taj način gledateljima je omogućeno sudjelovanje u samome kreativnom procesu i posljedično razumijevanje značenja djela. U emisijama često surađuju i stručnjaci, povjesničari umjetnosti specijalizirani za pojedina područja, odnosno za pojedine umjetnike, koji svojim stručnim obrazloženjima pridonose vrijednosti i kvaliteti serijala. Serijal *Jedno djelo* dokumentira i predstavlja vrijednu modernu i suvremenu umjetničku produkciju, bilježi današnje stanje arhitektonske baštine, surađuje i promovira institucije koje čuvaju pojedina djela, kao i građu o njima.

Serijal *Jedno djelo* Anamarije Habjan i Eveline Turković primjer je vrhunskoga profesionalnog stručnog rada koji definira standard prezentacije likovnosti u formatu televizijske emisije. Nakon pet godina sustavnog rada potvrdio se kao važan projekt koji je obilježio produkciju Programa za kulturu Hrvatske televizije. Baveći se promocijom suvremene likovne umjetnosti i kulture u cjelini, serijal *Jedno djelo* ispunjava tako jednu od temeljnih zadaća javne televizije.

Nagrade Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za izvrsne diplomske radove u 2020. godini

Ines Čačinović

*Pojam utopije
u ranom i visokom modernizmu*

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Splitu, mentorica dr. sc. Silva Kalčić

Na primjeru relevantnih djela umjetnosti 20. stoljeća, umjetničkih projekata/radova, kao i umjetničkih strategija kojima se uspostavlja politički prostor u umjetnosti, Ines Čačinović u svom diplomskom radu obrađuje primarno pojam utopije u ranom i visokom modernizmu, odnosno utopističke i ideologijske vizije društva kroz razne umjetničke pravce rane i visoke moderne. One se očituju u ranim avangardnim pravcima, poput konstruktivizma ili futurizma te u totalitarnoj umjetnosti ruskog socrealizma ili njemačkog nacionalsocijalizma, dok u visokom modernizmu takve vizije preživljavaju jedino kroz arhitekturu i već reciklirane pravce prve polovine 20. stoljeća, odnosno prelaze u distopijske. Studentica je svojim radom pokazala kompetentnost interpretiranja i pisanja kritičkih tekstova, kao i visoku razinu prakse verbalizacije stvaranja i konceptualizacije djela moderne umjetnosti i arhitekture. Načinom prezentiranja i interpretiranja djela, u smislu povijesnog pregleda, pokazala je razumijevanje povezanosti likovnih umjetnosti i društvenih te političkih zbivanja.

Anja Radelić

*Eksperimentalna primjena
lombardskog modela Karte rizika
na odabranim kulturnim dobrima
grada Rijeke*

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu, mentori dr. sc. Franko Ćorić
i dr. sc. Jasenka Gudelj

Rad donosi pregled razvoja ideje i metodologije Karte rizika (tal. *Carta del Rischio*) kao instrumenta i strategije preventivne zaštite spomenika te daje prijedlog primjene ove metode na tri kulturna dobra u gradu Rijeci. Razložen je povijesni pregled razvoja ideje preventivne zaštite spomenika u Italiji koja je izravno utjecala na formiranje strategije Karte rizika. Na primjeru crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, palače Bakarčić te lučkih skladišta 12 (XIII) i 13 (XV) u Rijeci pokazala je primjenu prilagođenog (deskriptivnog) modela Karte rizika. Projekcije su uključile opasnosti od potresa, poplava i ostalih vanjskih utjecaja. Osim ranjivosti odabranih kulturnih dobara, opasnosti okoliša i rizika za pojedino dobro koji iz toga proizlaze rad prikazuje i mogućnosti i prepreke za provedbu Karte rizika u Hrvatskoj. Odabrana kulturna dobra prikazana su i u širem, povijesno-umjetničkom kontekstu te su na taj način otvorena i neka dodatna pitanja o samim kulturnim dobrima. Anja Radelić pokazala je zrelost u analizi te uočavanju povijesno-umjetničkih i konzervatorskih problema.

Anja Tomljenović

Modeli interpretacije djela Mladena Stilinovića

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu, mentorica dr. sc. Lovorka Magaš
Bilandžić

Diplomski rad izdvajamo zbog metodološkog pristupa opusu suvremenog umjetnika Mladena Stilinovića. Rad se bavi zastupljenošću i recepcijom njegovih djela na međunarodnoj likovnoj sceni, kao i načinima interpretacije njegova opusa. U središtu istraživanja nalazi se analiza interpretativne recepcije Stilinovićeve umjetničkih radova na međunarodnim izložbama zapadnog kulturnog kruga. Središnji dio rada predstavljaju istraživanje, analiza i interpretacija zapadnjačkog pogleda na Stilinovićeve najčešće izlagane radove u razdoblju nakon 1989. godine te se posljedično problematiziraju različiti diskursi koji su uglavnom posljedica determinirajuće vizure zapadnog kulturnog kruga. Razmotrena je umjetnikova participacija na značajnim međunarodnim izložbenim manifestacijama i prisutnost u uglednim „zapadnim“ muzejskim institucijama te načini na koje je njegovo djelo bilo promatrano unutar stereotipnih predodžbi (istočna umjetnost, balkanska umjetnost...).

Program Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske
financijski podupire Ministarstvo kulture i medija RH i Grad Zagreb.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

GRAD ZAGREB

